

# UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI Dr. BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára:  
24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel,  
egy évre 2 koronát fizetnek.

7007

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyl. pénztárnok-  
hoz küldendő Kolozsvárra. — Hirdetések ju-  
rányos árban felvételnek. — Kéziratok nem  
adatnak vissza.

## Az unitárius vallás ereje.

Az unitárius vallás ereje abban áll, a miben a levegőé. Mindenütt ott van, a hol gondolkozó és érző emberek vannak. Sok helyen nem tudnak róla semmit, pedig velök van és benne élnek, s jól érzik magokat tőle. Ha kérdeznék, mit szólnának hozzá, hogy ilyen váratlan vendégük van, hihetőleg azt mondanák, nem ismerik. Hát ilyen dolog már sokszor történt. Sokáig nem tudták az emberek, hogy a levegő súlyllyal, erővel bíró test, pedig ugyancsak éltek vele s viselték súlyát.

Közös kincs, s az ilyet ritkán becsülik meg. Ahoz is mivelődés, izlés, tisztult fölfogás kell. Mikor mindez megjő, azt tapasztaljuk, hogy a legkülönbözőbb nevelésű emberek testvéri öleléssel fogadják egymást.

Azok, a kik már tudják is, hogy az unitárius vallás levegőjében élnek, éljenek testvéries barátságban és szeretetben. A bennök rejlő erőt meg ne rontsák, hanem inkább növeljék.

—\*—

## Nem elégséges.

Unitárius embertől nem elégséges, ha évenként pontosan megfizeti papjának a képét. Nem elégséges, ha gyermekeit buzgó vallásossághoz szoktatja és az egyháza iránti szeretetet lelkökben meggyökerezteti. Nem elégséges, ha az egyházközségében minden közszükségre jó szívvvel áldoz tehetsége szerint. Nem elégséges, ha az egyetemes unitárius egyház ügyeit figyelemmel kíséri, s azokban véleményét mogmondja. Nem elégséges, ha alapítványt tesz a szegény tanulók segélyezésére. Nem elégséges, ha az unitárius irodalmat pártolja s minden unitárius könyvet megszerez.

Mindezek szép, dicséretre méltó és hasznos dolgok egyenkint és együttesen is, de az unitárius embernek ezek mellett és ezeken felül még kötelessége vallása igazságait hirdetni és az idegenek között még most is lappangó hibás nézetet elenyésztetni. Kötelessége szeretettel és igaz testvéri jó érzéssel viseltetni hitbéli testvérei és minden más ember iránt. Kötelessége olyan feddhetetlen életet élni, hogy az ő életéből meglehessen ítélni, milyen tiszta erkölcsi alapokon s milyen józan vallásos elveken nyugszik az unitárius vallás.

### Messze van, nem hallja.

Ha visszagondolunk a gyermeki évek okos és oktalan észjárására, kicsi szótárában ott találjuk ezeket a szavakat: ugyis messze van, nem hallja.

Nem csekély jelentésű szavak. Valami hamisság, egy kis ártatlan csíny és néha valami gonoszság is rejlik mögöttük. A léha fiuk szólnak, szapulják tanítójukat, mert messze van, nem hallja.

A szülői háztól távol lakó gyermek rossz társaságba veyült. Hitvány dologra csábítják, érzi, hogy rosszat tesz, fél, tudja, hogy ha könnyelmű szavait anyja meghallaná, nagy szomorúság érné, de hamis okoskodással megvigasztalja magát: messze van, nem hallja.

Hamis és csaló beszéd biz' az! A szülőnek nemcsak testi, hanem lelki füle is van. Annak a lelki hallásnak olyan sodronyok hordják a hangot, a melyeket még a Röntgensugarak sem mutatnak meg. De hogy a hallás megtörtént, az csaknem teljesen bizonyos, mert a jó anya egész nap nem lelta helyét. Sokszor mondotta is: lehetetlen, hogy azt a rossz fiut baj ne érte volna. Én érzem, hogy valami történt vele. A szülő szive mindig ott van a gyermek körül. Tudja, mit rejt számára egy-egy óra, egy-egy éjszaka. Megsejti a kínálkozó alkalmat, úgyszólván szemével látja, mikor elindul a rossz út felé. A tanító, vagy az igazgató, vagy a jó barát, vagy a bűnbánó fiu levele legtöbbször igazat ad az aggódó szívnek.

Van egy messzelátó, egy mindent látó szem: az Istené. Minden gyermeke előtte van mindig, s mégis hányan mondják: messze van, nem látja. Könnyelmű ember, nem tanultad e, hogy ő a titkok vizsgálója s az elrejtett titkoknak is ismerője?

És te mégis oly gyarló, gyámoltalan vagy, megveted hitedet, eltagadod atyád hitét, gondolván hogy messze van, nem

látja. Szégyen fog érni, pironkodni fogsz. Ne gondold gyerekes könnyelműséget. Légy szilárd a hitedben és ne feledd: a szülő mindig közel van és hallja, az égi atya mindig veled van és látja, mit mivelsz

Lelki Pásztor.

---

## Otthon.

Otthon valék kicsiny falumban,  
Elfáradtan, búsán, betegen:  
Egy év terhét pihenni kissé,  
Hogy a másik sírba ne tegyen.

S eljöttek űk, akikkel egykor  
Gyermekkorom vidáman töltém.  
— Azóta hej, közülök annyi  
Fészket rakott szülötte földjén! . . .

S szólt az egyik: — »Sokat tanult már,  
Maholnap biz' úr lesz belőle,  
Bezzeg kezén törés, folt nincsen,  
S be szép *fehér* az arca bőre!« . . .

A második: »Bizony barátim,  
Nem csodálnám, ha ránk se nézne:  
Míg küzködünk mi nagyszegényen,  
Neki tudom, bőven a pénze.« —

A harmadik, — arcára rózsát  
Csókolt künn a szabad természet,  
Szemében tűz, acél a karja, —  
A harmadik gondolt merészet.

S előmbe állt: — »Uram, *birokra!*  
Lássuk, alul *most is* én esem!«  
— Szemében tűz, acél a karja! —  
Mosolyogtam fájón, csendesen. . .

Pap Domokos.



## Unitárizmus és Judaizmus.\*

„We know, what we are, but know not, what we may be!“ mondja Shakespeare. Tudjuk, hogy mik vagyunk, de nem tudjuk, hogy mik lehetünk még! Három évtized előtt még helyet sem talált az unitárius egyház a főváros felekezetei sorában, tizenhárom éve csak, hogy a hívők zsenge, de lelkesült csapatja saját hajlékában hallja az Úr igéjének hirdetését és ime a legutóbbi napok eseményei megértetik velünk, hogy a felvilágosodottságnak, a tiszta, fenkölt istenhitnek az a szövétneke, mely ott gyuladt ki fővárosi Sionunkban, fényét szerte árasztja széles e hazában. A sajtó vitte szét a szokatlan hirt, hogy egy szabadelvű, elfogulatlan gondolkodású zsidó pap megjelent az unitárius templomban az urasztal helyén az általános emberszeretet magasztos elvét és az „egy akol egy pásztor“ dicső tanát hirdetni. A szabadelvű közvélemény jóleső meglepődéssel fogadta ezt az örvendetes közeledést és egy új korszak hajnalhasadását látja e nagy horderejű jelenségben. A modern zsidóság képviselői leplezetlenül fejezik ki elismerésüket és tetszésüket az úttörő rabbinak, ki merész kézzel vetett véget egy évezredes előítéletnek. Rendkívül jellemzők a bécsi „Die Welt“ című zsidó felekezeti hetilap (1903. évf. 40. sz.) erre vonatkozó következő sorai: „Ha manapság zsidók és unitáriusok előbb az unitárius lelkésznek hatásos, ihletett imáját hallják és azután a rabbi hódolatát az idegen hit előtt, hogy a zsidó vallás rendelkezései tulajdonkép csupán emberi toldalékok, akkor kétségtelen, hogy a mérleg nem a zsidóság javára fog billenni. Az előadási estének nem is lehet más eredménye, mint hogy néhány zsidó az unitárizmushoz csatlakozik.“

Ime! Az inquisitio véres torturái, a középkor kegyetlenségei, évszázados üldözések és mellözések terhe alatt csak annál szívósabban és görcsösebben ragaszkodott a zsidóság ósdi hitformáihoz. Ámde nem zárkozhatott el az igazság meggyőző ereje elől, mely „utat tör és eget kér magának“ és megdönti azokat a roskatag alapokat, miket csak a ridég maradiságnak és dohos elzárkozottságnak porladozó máza volt képes összetartani.

Megbecsülhetetlen szolgálatokat tesz egyházának a budapesti DFE. vezetősége, hogy bölcs előrelátással és oly ritka tapintattal meg tudja választani azokat a módokat, melyekkel az unitárizmus szellemi és erkölcsi alapigazságai valamennyi honfitársaink, sőt embertársaink közkincsévé lehetnek.

Dr. Spinoza.



\* Ezt az érdekes cikket az unitárius vallásnak egyik nagy barátjától kaptuk.

## Egy elsárgult levélről.

Tyrannus zsarnok idejében éle Psyche a főpap. Psyche, az aranylökű főpap a nép kedvencze vala; szép vala testileg, de még szebb vala lelkileg. Dicsőségére Zeusnak teremtetett a magas, arany szőke hajju, erős férfi arczu, kék szemü, felséges körszakállu főpap.

Az ő neje vala az akkori idők legszebb asszonya. Chorda vala az ő neve. Felséges alakja, szénfekete haja, fekete szemei meghódítottak volna mindenkit. Azonban az ő szive szebb vala, mint külseje, az ő lelke tisztább vala, mint hófehér nyaka és az ő erénye fénylőbb vala, mint nagy fekete szemei. Ő vala az erény mintája, nemcsak itt a földön, hanem az istenek előtt is.

Tyrannus a zsarnok az akkori kor szép asszonyait hatalmába kerítette, de mit ért az ő hatalma Chordával szemben és mit ért neki, ha mindenkit is szerethetett, de Chordát nem szerethette.

Egy napon gyászba borula Chorda szive, meghalt Psyche a főpap. Egy fejedelmi vadászaton Psychét találá a megmérgezett nyíl

Alig hogy meghala Psyche a főpap, Tyrannus a zsarnok magához hívatta Chordát. Megjelene az özvegy mély fekete gyászban Tyrannus gyengéd kezekkel trónjára akará őt ültetni: „Légy nőm és én rabszolgád leendek.“ „Uramnak gyilkosa nem leszen az én férjem soha,“ mondá Chorda, eltaszitva a zsarnokot maga mellől. „Ugy börtönbe vetendlek tégedet, mélységes mély börtönbe, honnan maguk az istenek sem szabadithatandnak ki.“ Erre felszólala Chordában az anya és térdre borulva kéré a zsarnokot: „Csak addig kimélj, míg gyermekem megszületendik; azután nem bánom, kinez, gyötörj, mint kegyetlenségedtől kitelik.“ Tyrannus nevette: „Szolgák, börtönbe vele.“ Előjöve Tyrannus szolgálada. Chorda kiterjeszté karjait és mondá: „Megálljatok, jóslatot mondandok, szörnyü jóslatot. Halld Tyrannus. A börtön fenekén születendik meg gyermekem. kit Zeus parancsára Psychének neveznek, én addig maradok életben, míg fiam megtanul tőlem enni, inni és imádkozni és akkor a Hadesbe jutandok, a hol uram vár reám. Psyche, uram, fiannak atyja leend minden férfiak birája, én pedig Chorda minden nők birája leendek. Halálom után tiz évre ugyanazon napon és órában követensz engemet. A Hadesbe jutva egyik sziklához lánczoltatol, előtted árnyékként követend az én képmásom kezében tálat és banent tartva és ismét eltünend előled. Éhezni és szomjazni fogod mindazt, a mibe e földön duslakodol. Mert a kit Zeus nem látogata meg e földön, azt Pluto

látogatandja meg, a kit pedig Zeus meglátogata földi bajokkal itt e földön, azt Pluto örök dicsőségbe részesítendi. Fiam életben maradand, haláloed után a te fiad és utódod a nemes Pyruss szabadítandja ki börtönéből és teszi őt barátjává. Te neved pedig itt e földön örök emlékezetü leend, mert mindenek, kik zsarnokok, a te neveddel neveztetnek. Eddig tart jóslatom, szolgák kötözzetek meg, vessetek a mélységes mély börtönbe és hagyjatok ott elpusztulni. Így tesztek méltóvá az örök dicsőségre.“

S a zsarnek reszkete Azok a szemek, melyeknek nézése bátorrá tevé Psychét, gyávává tevé Tyrannust; melyeknek fénye szeretetet lövelt Psychére, gyűlölettel tekintett Tyrannusra; melyeknek pillantása oly jól esett Psychének a főpapak, azoknak pillantásától akara menekülni Tyrannus a zsarnok . . .

Minden ugy történe, a mint Chorda megjósoló. Megtanítá gyermekét a nemes Chorda enni, inni és imádkozni és akkor megválták őt az istenek földi szenvedéseitől, hogy a Hades birájává tegyék. Ő itéle a nők felett. Nagy vala a gyász, mely kísérte őt utolsó utjára, gyászola a föld és az ég — meghala a világ legnagyobb erénye.

Tíz évre rá ugyanazon órában és perczben éré egy alattvaló gyilka a zsarnok szivét. Nem gyászoló őt sem a föld, sem az ég.

Halála után trónját fia a nemes Pyruss foglalá el és kiszabadítá Psychét az ő börtönéből. De nemcsak kiszabadítá őt börtönéből, hanem taníttatá is a fogékony lelkü ifjut, legelső embere leve a fejedelemnek. Erre alkalmassá tevé őt Pyruss iránti hálája és szeretete; hü, önérzetes, ragaszkodó és igazmondó vala; nem kegyencze, hanem barátja vala a fejedelemnek.

A jó fejedelem egyszer sétála kertjében. A jószivü derék férfi nem gyanita rosztat s így nem kíséré őt senki, csak Psyche Zörejtt halla a bokrok között, Psyche észrevevé, hogy egy ember rohana elő, kezében törrel. Psychének csak anny iideje vala, hogy ura elé álla, s a tör az ő szivét éré. A gyilkost hátulról ragadja vala meg a fejedelem s így sikerült a tört kiragadni a gyilkos kezéből s a zajra előjövének a szolgák a fejedelem parancsára börtönbe vetik a gyilkost. Haldokolva vivék Psychét a fejedelmi lakba. A feléje hajló fejedelemnek azt mondá Psyche: „Te többet adál nékem, mivel a szabadság többet ér az életnél is.“ És meghala és gyászoló őt az egész föld és az ég, de legjobban gyászoló Pyruss.

Igy olvastam én ezt egy elsárgult levélről.

Könnyek közt olvasám és megjegyzém magamnak :

„Te többet adál nékem, mivel a szabadság többet ér az életnél is.“

Ezek valának Psyche utolsó szavai. Nem érezzük-e ezt mi is, ha lelkünket felszabadítjuk az iga alól, nem érezzük-e ezt? Hiszen Psyche is megkapta életét a börtönben, gondja nem volt, munkája nem volt, és mégis kész volt annak életét saját élete árán megmenteni, ki munkát és gondot adott neki és szellemi táplálékot nyújtott az anyagiak mellé.

Megszabadult Psyche a börtönből, mely a lelket nyomja el. Életét áldozá szabadítójának.

Tegyük meg mindnyájan ezt az áldozatot azok irányában, a kik velünk ugyanazt megteszik és igyekezzünk mindnyájan erre érdemesek lenni.

Azokban miután nem a börtön az, a honnan lelkeket szabadithatunk ki, hanem a rajongás ködös világa; nem zsarnok az, a ki a börtönbe vet, meggyilkolva atyánkat, a lelket, anyánkat, a szívet, hanem a rajongás örült szelleme; és ha a rajongás ködéből kiszabadít minket a lelkiismeret, a rajongás szellemének nemes érzésű fia is oda ültet maga mellé és tudományal és erkölccsel teljes fejedelemségében megtesz minket királyává, ne áldozzuk-e fel érte, ha kell, életünket is.

Mert a lelkiismeret szabadsága drágább az életnél is.

Ujvári László.

## Erzsébet-népakadémia.

Emberbarátok kezdeményezésének, fáradozásának, jótékony-ságának hazánkban páratlanul álló, nemes feladatu intézete nyílt meg a fővárosban 1903. évi december hó 13-án. Iparos, kereskedő, gyári munkás, cseléd ezrével siet, tolong az ország szívébe kenyerét megkeresni, testi életét fönntartani; de szellemi életét táplálni, lelkét művelni nem igen volt alkalma, módja, ideje. A kora reggeltől késő estig tartó, leggyakrabban egyhangu robot munka elvette kedvét, gondolatát attól, hogy tudást, ismeretet is kellene szereznie, szívet agyát is kellene nemesítenie, s kutassa, keresse fel azokat a helyeket, hol az elfogyasztott fizikai erő helyett, ennek pótlásául szellemi erőre tehet szert. Napi munkája végeztével változatosságot, üdülést, néha feledést kereső lelke akaratlanul vezette kifáradt testét a — fertőző, ölü társaságokba, korcsmákba. Mert hol találjon az esti órákban s a munkaszünet napjain a társas létet kereső emberi természete helyett eme vágyának kielégítésére. Ma már megvan az Erzsébet-Népakadémiában, melynek megnyíltát 50.000 példányban nyomtatott hirdetmény adta tudtul gyárakban, üzletekben, utczákon, tereken a munkás-

osztálynak. S nem eredménytelenül, mert a megnyitás előtt 3 nappal kibocsátott 500 belépti jegyet — a terem csak ennyi személyre való — egy óra alatt elkapkodták. Tízszert annyit is elvittek volna az érdeklődők, ha a helyiség megengedte volna! Hogy a nagy érdeklődést csak némileg, tehetségünk szerint kielégíthessük: a nevezett napon két megnyitót kellett tartanunk, egyiket d. e. 11 órakor, a másikat esti 6 órakor. Az elsőn, hol Dr. Hegedüs István egyetemi tanár tartotta a megnyitó beszéde, jelen voltak a kultusminister képviselőjében Rákosi Jenő főrendiházi tag, a székesfőváros képviselőjében Dr. Bárczy István tanácsos, Dr. Beöthy Zsolt főrend, min. tanácsos, Dr. Schmidt József és Joannovics György nyug. államtitkárok, Dr. Heinrich Gusztáv minist. tanácsos, egyet. tanár (rektor), Dr. Ilosvay Lajos udv. tanácsos, műegyet. tanár (rector), Dr. Erődi Béla tankerületi főigazgató, Dr. Kovács Gyula kir. tanácsos és több egyetemi, műegyetemi, főgymnasiumi, főreáliskolai tanár. — Dr. Wekerle Sándor v. b. t. t., a közigazgatási bíróság elnöke sürgönyileg üdvözölte Temesvárról a megnyitól intézetet, melyen személyesen nem jelenhetett meg.

A megnyitó beszéd után Joannovics György felajánlotta az elnöksége alatt álló, a tudományt és ismereteket terjesztő Szabad-Lyceum pártfogását. Azután Rákosi Jenő ígérte meg a sajtó támogatását gyönyörű beszédében. Ezt Dr. Beöthy Zsolt ünnepi bezzéde követte, ki a Toldi-trilógiának népies, nemzeties mozzanatait fejtegette. — Bevezetésül a Hymnuszt, közre egy hazafias fohászt, befejezésül a Szózatot a »Törekvés« munkás dalkör énekelte.

Esti 6 kor Dr. Hegedüs István ismét lelkes beszédben üdvözölte a termet zsufolásig betöltő közönséget, azután Dr. Kovács László rendezett »Kurucz estély«-t zongorával, énekkel, szavalattal, felolvasással, melynek 9 óra után volt vége. Egy szép nap a népnek, egy szép nap a népért!

Az Erzsébet-népakadémia szórakoztat és tanít. Van könyvtára — maig mintegy 2000 kötetből álló, — melynek gyarapításához a hazai könyvkiadóvállalatokon kívül egyesületek és magánosok hozzájárultak, s naponkint érkezik több kisebb-nagyobb könyvadomány, melyek rendezése lázas sietséggel folyik; van olvasó terme, hol folyóiratok — a napi politika kizárásával — állanak a tudást éhezők és szomjazók rendelkezésére; van két előadó terem, egyikben szépirást, gyorsírást, rajzot, számtant, történelmet stb. tanítanak, a másikban vetített képekkel szemléltetve osztogatja az ismereteket természettanból, természetrajzból, földrajzból, iparművészetből stb. stb. 25—30 tudós tanár és szakfőnök. Minden napon esti 6—9 óráig van valami előadás és ez mind havi 25 fillérért. A székelytársaság elnöke Borszék Soma, ny. pénzügyi bírósági főbíró törekvése, hogy mintegy 600 székely testvérünket, kik a fővárosban

keresik meg kenyérüket, ebbe az intézetbe tereljen, hol hasznosan tölthetik el szabad idejüket. Remélhető, hogy tudnivágyó véreink nem fognak idegenkedni ezen édes otthontól.

A hét köznapjain a Szatad Lyceum állandó előadó tanárai, vasárnapokon pedig »A vasárnapi előadásokat rendező bizottság« tartják előadásait a hallgatóságnak. — A Magyar turista egyesület ajánlkozott, hogy hazánkat tájképekben magyarázatokkal kísérve ismerteti s az érdeklődőkkel alkalmas időben kirándulásokat rendez. — A Jogvédő Egyesület az intézet helyiségében hetenkint 2-szer hivatalos órát tart, mikor mindenkinek díjmentesen ad jogi tanácsot ügyes-bajos dolgaiban.

A kezdet szép sikerrel biztat.

Dr. Pázsint Mihály.



## A budapesti Dávid Ferencz Egylet

január hó 23-án tartotta jan. havi felolvasó ülését. A felolvasást *Perczelné Kozma Flóra* tartotta. „Eszmének az egyházi életben“ czímen fejtegette nagyszabásu felolvasásában, hogy bár eszmének mindenütt, az egész világon, nemcsak el van terjedve, hanem domináló szerepet is játszik, mennyire *jogosult* és áldásos az egyház alakjában is. Szerinte az unitárius egyház missiója kettős. Az egyikkel tartozik magának *Jézus Krisztusnak*, bebizonnyítja, hogy a legszabadelvűbb, legmagasabb és legideálisabb eszmék is legméltóbban és legjogosabban az ő szabadelvű zászlója alatt terjedhetnek. A másikkal tartozik az emberiségnek, egy oly irányt fejlesztve, mely az elfogulatlan eszméket, humánus elveket nyíltan hirdeti. Az egyik egy adósság a multnak, melylyel a legkisebb egyház adózik a vett jókért. A másik azonban már a humánitás nagy munkájához tartozik, melyet a jövő számára készítünk előre. E kettős cél eléréséért küzdött már a XVI. században *Dávid Ferencz*. Kívánatos volna, hogy a XX. század jótékony tuvalma, hazánkban *Dávid Ferencz* szelleme lenne. A nagyszabásu érdekes felolvasás egy magas szellemü, gondolkodó, vallást és tudományokat kedvelő erős és nemes lélek munkája, a milyennek mindnyájan ismerjük *Perczelné Kozma Flóra* önagyságát. Az ő szavai krisztusi tenköltéssel és jézusi szeretettel hatnak lelkünkbe. S a mit mond és beszél, látszik, hogy mind át van hatva Jézus mondásától: Az Isten lélek, csak lélekben imádjátok az Istent. Mindig és mindenben örömmel hallgatjuk az ő szavait és mindig, bármikor beszél vagy felolvas, megkönnyebbül a mi lelkünk, megtelik szép és jó gondolatokkal a mi szívünk és a jövőben nagygyá nő a mi reményünk. Rövid adatokat közölhettem felolvasásából, a

melyek érdeklődést kelthetnek, de a lélekre hatással nem lehetnek. Egy néhány havi türelem és egészségben olvashatjuk azt, a mit a mostani ülésen jelenlevők már végig hallgattak.

Szabad eszméket és gondolatokat foglalt versbe *Kozma Andor* tud. akadémiai tag gyönyörű magyarsággal megírt „Krisztus mindenütt“ című költeményében. A nagytehetségű szerző gyönyörű odájából ide iktatok egy néhány sort:

„Ne a falon, ne képben, jelben,  
De a kebelben  
*Legyen ott Krisztus mindenütt.*

— — — — —  
Még ott is, a hol őt tagadják,  
Ha más erkölcsét befoglalják,  
Pogány szivek szintén javulnak  
S szelid erkölcsben

Enyhülve bölcsen,  
*Őt vallják tudtokon kívül.*  
Mig ott, hol a hit megbővül,  
S Krisztus csak áldott pusztá név  
S erkölcs híján hitbeli hév,  
Csupán gyűlölködésre kész,  
Árasztva a világra vést,  
Legyen bár képe díszhelyen:  
*Ott Krisztus nincs jelen!!*»

„Szükségtelen talán mondani, mily tetszést arattak e gondolatok egy „unitárius templomban!“

Dávid Ferencz szelleme hatotta át a költőt vegyítve odájában a mély vallásosságot a szabad vallásos gondolkodással. Igazabb érzéssel, nagyobb jézusi és Jézus iránti szeretettel nem is képzelhető óda. Nemcsak a megírása dicséri a kiváló szerzőt, hanem előadása is. A szeretet és gyűlölet hangját vegyítve, a meggyőződés érczes férfias hangjával, elragadta szavalatával közönségünket. Nagyobb taps még soha se hangzott fel templomunkban, mint *Perczelné Kozma Flóra* felolvasása és *Kozma Andor* szavalata után. Sokan a meghatottságtól áthatva, felállva tapsoltak. A műsort szépen és méltóan kiegészítették *Bleuer Malwine* szép énekszama, *Wolf* „Intelige clamorem“ című dalt és *Haydn* „Teremtés“ című áriát énekelte; *Károlyi György* tagtárs férfi énekkara *Pache J.* „Imá“-ját és *Nessler K. E.* „Esti dal“-át adták elő; *Krausz Gusztáv* bekezdő és befejező szép „Orgona ábránd“-ja és *Fozan Miklós* felemelő és léleknesesítő imája. Nem hagyhatjuk megemlítés nélkül *Kozma Gyula* alelnök jól sikerült beszédjét, melyben üdvözölte a

megjelent idegen működő tagokat. Nem egyszerű köszönetmondás volt ez, hanem egy néhány szóval ismertette az unitárius eszmék rövid foglalatját, Az unitárius hitelvek compendiuma volt magyaros érzéssel elmondott beszéde. Hibát követnék, ha meg nem emlékezném a vacsorai felköszöntőkről. *Perczelné Kozma* Flóra felolvasónót *Bedő* Albert államtitkár köszöntötte fel. Nem részesülhetett volna részünkről nagyobb tiszteletben önagsága, minthogy szerelve tisztelt főgondnokunk köszöntötte fel, de jobban megérdemelt megtiszteltetésben is kevesen részesülnek. Ezután *Józan* Miklós esperes emlékezett meg *Végh* Mihály püspöki titkárról azon örömteljes esemény felett, hogy a jó lelkü lelkipásztor eljegyezte nejének fenkölt gondolkodásu püspökünk kedves leányát. Az ő frigyük boldogságára üritettük mindnyájan poharunkat. *Perczel* Ferencz szép szavakban emlékezett meg lelki tanítójukról *Derzsi* Károlyról és jelen volt nejéről. Megemlékezett arról, hogy mit köszönhetnek neki ő és családja. Többi közt azt mondá: „Ha ő nem vezetett volna minket, talán most is tévelyegnénk és nélkülözőnk ezt a becses társaságot, melyben szerencsénknek tartjuk, hogy résztvehetünk.“ Átéreztem szavait magam is és azt hiszem, átérezték velem együtt mindnyájan, a kik jelen voltak. Egy szilánkkal nagyobbította azt a kösziklát, mely megrendíthetlenné teszi a családjuk iránt érzett igaz tiszteletet és szeretetet. Szeretett elnökünket *Úrmössy* Miklós osztálytanácsost *Márai* Lajos köszöntötte fel. Valóban elnökünk fáradhatatlan tevékenysége megérdemli a róla való megemlékezést. Az est késő óráiban szálíngóztunk haza azzal a meggyőződéssel, hogy ismét egy kedves emlékkal megyünk otthonunkba, mert véd minket egyletünknek nagylelkü tagja: *Perczelné Kozma Flóra*.

U. L.



### Az unitárius eszme.\*

A magyarországi unitáriusok egyik legnevezetesebb egyesülete a *Dávid Ferencz egyesület* ma este hat órakor igen sikeresült vallásos felolvasó estélyt rendezett a Koháry-utczai unitárius templomban. A csinos kis templomot igen előkelő művelt közönség töltötte meg, melynek soraiban szép számmal voltak a nők.

Az estélynek azonban mindenestre legérdekesebb pontja volt az egyesület alelnöknőjének, *Perczel Ferenczné Kozma Flórának* „*Eszmék az egyházi életben*“ című felolvasása.

\* Tudtunkkal első eset, hogy az „Egyetértés“, e tekintélyes fővárosi lap a D. F. E. működésével külön cikkben foglalkozik. Cikkéből átvettünk egy részt.  
Szerk.

Mindenekelőtt azt a tételt állította fel, hogy az unitárius eszme valami részben, valami irányban mindenütt: egyházi, politikai életben s különböző bölcsészeti irányban is mindenütt képviselve van, de ennek daczára az unitarizmus mégis jogosult az egyházak sorában. A magas műveltségü uriaszony meglepő jártassággal kalauzolta hallgatóit a dogmák és bölcsészeti tételek útvesztő szövevényei között, hogy végre elvezesse őket az igazi keresztyénség szabad szemhatára elé. És ezen a mezőn a modern ember bölcsészetének tiszta látó képességével, mutatja fel az igazi keresztyénséget magában a Jézusban, ki az egy Isten hívésére vezette el az unitáriusokat és így mint a legtisztább vallás követői méltán feljogosítva érzik magukat arra, hogy a többi egyházak sorába álljanak. Majd az unitárius elveknek a gyakorlati vallás-erkölcs és emberbaráti téren való hatását festi; tiltakozva az ellen a felfogás ellen, mintha az unitarizmus hitelenségre és ebből kifolyólag meglazult erkölcsökre vezetne. Az igazi erkölcsnek nincs szüksége csudák és legendák támogatására, sőt annál tisztábban jelentkezik az, minél inkább modern keresztyén bölcsesség annak az alapja. Ez irány sok hitelent békített már ki a hittel és sokakat nyert meg a krisztusi eszméknek. Mindezekből azt vezeti le, hogy az unitarizmus biztosítja a folytonos haladás elvével a keresztyénség örök életét. A mindvégig lebilincselő felolvasást a szenthely daczára zajos tapsokkal jutalmazták.



## Templomszentelés Tordán.

Decz. 20 án, vasárnap a tordai unitár. egyház régi templomát új ruhába öltöztetve, 6 hónapi szünet után, ismét átadta a közhasználatnak. A templomfelszentelés ünnepélyére Kolozsvárról Főt. Ferencz József püspök úr is megjelent Csifó Salamon kolozsvári lelkész kíséretében. A püspök úr 19-én estve 7 órakor érkezett. Ar.-Gyéresnél Lovassy Andor vármegyei főjegyző üdvözölte a vármegye nevében. Tordán az unitár. egyház vezérférfiai s társadalmunk előkelőbbjei várták a főt. püspök urat. Az állomásnál Czakó László, az ecclesia főgondnoka fogadta a püspököt, mire ő a tőle megszokott kedvességgel válaszolt. Az állomástól a hosszú kocsisor Czakó László úr lakása elé vonult, hová a főt. püspök úr el volt szállásolva.

20-án már harangozás előtt megtelt szépen a templom.

$\frac{1}{2}$  11-kor szólalt meg a teljesen új, művészi kivitelű, gyönyörű orgona a hívők nagy lelki gyönyörűségére. A gyülekezet éneke után a női dalárda adott elő Adorján Domokos vezetése

mellett egy szép éneket, mire Csifó S. lépett fel a szószékre s magas szárnyalású imát mondott. A vegyes dalárda énekelt egyházi éneket, mire Csifó S. a 114. Zsolt. 24. v. alapján megtartá nagyhatású beszédjét. A vegyeskar adott elő jól sikerült darabot, mi után a főt. püspök úr állott a szószékre. Beszédével most is, — mint mindig — elragadta az egész közönséget. Remek, eszmékben gazdag, s nagyszerűen előadott beszéde óriási hatást tett a hallgatóságra. A vegyeskar éneke után Czakó főgondnok úr a kebli tanács nevében szép szavakkal üdvözlé a püspök urat. Végre Lőrinczi Dénes helybeli lelkész röviden ismertette a templom történetét s nagyhatású imával fejezte be a lélekemelő ünnepélyt.

Istentisztelet után a püspök úr fogadta a vármegye küldöttjeit Lovassi A. vezetése alatt, az összes felekezetek papi hivatala a lelkészekkel élükön, a város a polgármester vezetése alatt, a tanügy Téglás S. kir. tanf. vezetése alatt tisztelegtek.

Délután 2 órakor közebéd volt, melyen mintegy 130-an vettek részt valláskülönbőség nélkül. A kitünő ebéden sok szép köszöntő hangzott el.

21-én ekkleziagyűlés volf. Azután Czakó L. főgondnoknál 18 teritékü ebéd. Estve Tóth Olivér városi tanácsosnál vacsora.



## Külföld.

### Oxfordi levél.

M. t. Szerkesztő Úr!

Lejártak a karácsonyi s az újévi ünnepek, — Karácsony az angol legnagyobb ünnepe: gazdagok és a felsőbb osztályok szabadságot vesznek ez időre és meglátogatják rokonaikat, barátait. Teszik a szegények és alsóbb osztályok is, ha van rá pénzük, de közöttük nem ez a jellemző; közöttük Karácsony a házasságkötés ideje, a házasságnak meg kell lennie, ha nincs is pénz. Vallásos érzékük jól választotta meg az időt: a Jézus születésének emlékűnnepét. A népesebb gyülekezetek egyszerre 10—15 házasságot is ünnepelnek Karácsony napján.

Mindamellet ez csak érdekes részlet a nagy képen, mit Londonban a Karácsony mutat. Az egész rengeteg város más szint ölt. Az utcák szerfölvött tarkák, az üzletek rendkívül zajosak, a postások nyakig vannak a munkával és fülhegyig állanak dobozok között, a családok apraja nagyja tele várakozással, mindenki élénkebb, mindenkinek derültebb arcza.

A hús-áru üzletek tele vannak aggatva pulykákkal sőt tele

aggatják a homlokzatot is, nemcsak földszinten, de 1, 2 emelet magasságban is, mert a pulykának, a pulykapecsenyének egy családban sem szabad hiányoznia Karácsonykor. Csak a plömpuddingnak van — az egész angol világban — több jussa a Karácsonyhoz, mint a pulykának.

Az előkészületek s az ünnep poézisét Szánteklész a Karácsony apja s a hozzáfűződő gyerekhit adja meg. Az angol csemetéknek nem az angyal, nem Jézuska, hanem a Karácsony apja hozza az ajándékot: ott is Szánteklész jó korán hetekkel Karácsony előtt a boltok bejáratánál fehér gallér s piros köpenyegben, nagy fehér prém sapkával, hosszú, fehér szakállal; a bolt pedig tele az elvitelre váró ajándékokkal. A csukorkák, édes gyümölcsök, apró csecsebecsék harisnyába kerülnek s ezekkel van rakva minden karácsonyi kirakat. A családokban pedig a gyerek Karácsony szombatja estélyén kiakasztják harisnyáikat az ajtó kilincsére, hogy Szánteklész könnyen megtalálja s megtöltse minden jóval.

Az angol Karácsony másik poézise a fagyöngy uralma. Ez a tölgyfatisztelet őskorából fönmaradt szimbolum szabadságot ad Karácsony idején bárkinek, hogy a kit alatta talál, azt megcsókolhassa. Ezért ekkor a fagyöngy egyik legkeresettebb árucikk és magas árral fizetik.

Karácsonykor örvend a legszegényebb is, a vezető közegek gondoskodnak a szegény- és munkaházak öröméről. Egynek a közébédjén magam is ott voltam. Több mint 1400-an voltak ez intézetben. Tiszta lakásaik szépen fel voltak diszítve, honnan csengettyű szóra gyülekeztek a nagy ebédlőbe. Kapott mindenki egy félkupányi fekete sört, egy font finom malacz pecsenyét, gazdag körzettel és több mint egy font plömpuddingot. (Nekem jó étvágyam van, de aligha meg tudtam volna enni e massa felét.) A plömpuddingot mi is megkostoltuk a szegény-bizottság jóvoltából, pezsgős felköszöntők mellett (nekem is kellett felköszöntőt mondanom, de az nem igen pezsgett.) A pudding nagyon jó volt,

Újév első napja kevesebb, sőt szinte semmi ünnepléssel, zajjal járt le. Csak egy hely volt zajosabb minden karácsonyi zajnál, ez a Szt. Pál dóm tere volt, a hol hagyományos szokás szerint összegyűl a skót lakosság s a szabad ég alatt whiski szó (pálinka-féle) és nemzeti vagy szép dalok hangja mellett üdvözlik ó év utolsó éjfelét, a születő új évet, A családok körében ez idő a kisértet járások mesélésének ideje. A familia a szabad tűzön égő karácsonyi, avagy újévi tuskó lobogó lángja köré gyülekszik, a lámpát kioltják s a ház történet mondója rákezd

a háborzogató szellemtörténetekre. Az apró gyerekek összehúzódnak és reszketnek tőle, a lányok visitanak egy-egy hatósabb részletnél és mindannyian vallásosabbakká lesznek. — Szépén ünnepeltek a vasárnapi iskolák is. Sajnos ennek a leírására nincs terem.

György János.



## Teremtsünk perselyalapot a XX-ik év emlékére.

1904. szept. 2-án 20 éve lesz, hogy a Dávid Ferencz Egylet megalakult. A XX-ik évet tegyük emlékezetessé. Teremtsük meg a *perselyalapot* a szegények felségélyezésére s minden nemes ügy támogatására.

Az Unitáris Közölnynek minden olvasója *ajándékozzon a perselybe legalább 20 fillért* s gondoskodjék, hogy *családjának mindenik tagja adjon 20—20 fillért.*

*A perselybe adakozók negyedik csoportja*; Perczel Ferenczné Budapest 10 k. 40 fill. Dozsa Aladárné Szászrégen 2 k. Dr. Vernes István Erzsébetváros 30 f. Simó Lidia Kissolymos 40 f. Özv. Pál Andrásné Kolozsvár 60 f., az eddigi közlemény összegéhez (141 k. 68 f.) adva jelen közleményt 13 k 70 f., lesz: 155 k 38 f.



## Unitárius vörösbetűs napok.

Az unitárius vallás történelmében sok nevezetes nap fordul elé. Olvasóinknak rendre bemutatunk ez év folyamán egynehányat. Az ámerikaiakkal kezdjük egy most megjelent kedves naptárjuk alapján.

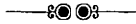
### *Ámerikai unitárius vörösbetűs napok*

I. 1787. A bostoni „Királykáporna“ gyülekezete a liturgiát átalakította és papját Freeman Jakabot beiktatta. Ezzel a legrégibb püspöki egyház az első unitárius egyházzá lett. Papja vezetése alatt kihagyta imakönyvéből mindazokat a részeket, melyek a háromságra vonatkoztak. E miatt az anglikán egyház papjai megtagadták Freemant, nem vettek részt beiktatásában, a mit ilyenformán a gondnok s az egyházfiak végeztek el. Freeman 40 évig volt buzgó, kegyes papjuk.

II. 1805. Ware Henriket választotta a Harvard-egyetem theologiai tanárává. Ezzel a legrégebb ámerikai egyetem a szabadelvű kereszténység temploma lett. Ekkor kezdődött meg az

unitárius vitatkozás, minek következtében számos gyülekezet kivált és unitáriussá lett.

III. 1816 ban alapított unitárius fölfogás és befolyás alapján a Harvard-egyetem theologiai fakultása, mely azóta az unitárius egyházaknak számos kitünő papot szolgáltatott.



## Irodalom.

*Székely mesék*, írta Péterfy Tamás. Képekkel szépen földiszítve megjelent. Közli az író arczképét is. Jó magyar nyelvel, ügyes és kedvesen mesélő módon, sok jó tanulsággal van írva ez a szép könyv. A kiváló székely író minden székely háznál dicsérnék és magasztalnák, ha ismernék A Székely mesékkel 1 koronáért próbát lehet tenni. (Czim: Péterfy Tamás, Budapest. IX. Köztelek.)

*Góbságok*. Írta Péterfy Tamás. Ára 1 kor. 40 fillér. (Budapest, X. köztelek.) Kaczagató székely historiák és elbeszélések második kiadása ez a jó fokos könyv, a mely egy egész halom mulatságos dolgot tartalmaz. Oly zamatos nyelven, oly élénken van írva, hogy nemsokáig fog tartani a második kiadás. A ki egy néhány vig órát akar szerezni magának és házanépének, jól teszi, ha megveszi a Péterfy könyvét.

*Árkosi Ferenczi Kálmántól* két szép kötet költemény jelent meg egyszerre. Jövő számunkban ismertetni fogjuk.

*Renaissance a dalköltészetben*. Zene-esztétikai munkáknak hijjával vagyunk; évek mulnak el, a nélkül, hogy ilyen irányu eredeti munka megjelenék. Örömmel kell fogadnunk ezt a munkát, mely a fenti czimen most hagyta el a sajtót Szerzője dr. Barabás Abel, az ismert nevű író, kinek Goethe és Madách-ról irt és Lipcsében megjelent művét egész Németországban nagy elismeréssel fogadta a sajtó, s a tudományos világ figyelmét is magára vonta. A most megjelent új mű fejtegetéseit is örömmel fogja minden zenekedvelő olvasni, mert érdekesen magyarazza a zeneművészet lényegét, a nagy zeneszerzőket s különösen a kiváló dalköltőket, kiterjeszkedvén az egész világ dalköltőire. Minket különösen két szempontból érdekelhet a könyv. Először a magyar dalról szóló fejtegetésért; másodsor, mert ez a mű foglalgozik először kritikailag Makray Lászlóval, a nemrég feltűnt kiváló dalköltővel, kit id. Ábrányi Kornél Schubert és Schumann mellé helyezett egy tárczájában, s kit

az E.K. Tanácshoz. Az indítvány kiadatott a főt püspök elnöklete alatt alakult bizottsápnak véleményadásra. A bizottság tagjai: Fekete Gábor, Mikó Imre, Molnár Sándor, Nagy Lajos, Benczédi Gergely, Gyöngyössi Béla, dr. Boros György, Csifó Salamon, Péterfi Dénes. (Kelemen Albert, Végh Mihály.

— **Tanáraink közül** dr. Nyiredi Géza és dr. Barabás Ábel betegségük miatt huzamos deig nem teljesíthették tanári teendőiket, de örömmel értesültünk, hogy mindkettő jobban van s dr. Nyiredi már közelebről megkezdheti a tanítást.

— **A kollégiumi konviktus** ezéjára 5 Korona adományt vettünk, a következő sorok mellett: Egyben midőn hazafiai tisztelettel igekezem a szent célra csekély adományommal hozzájárulni, bocsánatot is kérek jelen késedelmemért. Maradtam hazafias tisztelettel, Budapest, kész hívük: Hübsch Vilmos, vallás miniszter. Irodatisz. — Nagy Gyula a régi osztálytársak pénztárnoka.

— **Brassai hangverseny.** A kedves emlékü és nagynevű Brassai bácsi újból megjelent Kolozsvárt s kedves jelenlétében gyönyörű zenétől, szeretetből táplált szavaktól és felséges énekektől zengett a városi vigadó nagyterme, melyet Kolozsvár legelőkelőbb közönsége töltött meg. A napi lapok hasábjain áradoztak a sikertől elragadtatva. Mi gyönyörködtünk lelkünk szerint. A műsor beszél magáért. I. sz. szakasz: 1. Hummel: Septett. Előadták zongorán: Farkas Ödönné urhölgy, hegedű: Kovács Kálmán, Gordonkán: Répay Andor és négy fuvóhangszer. 2. Visszaemlékezés Brassaira. Petelei István úr. 3. Hegedűn játszott: dr. Vásárhelyi Béla úr. 4. a) Bemberg: Nymphes et Sylvains. b) d'E. Bell Aqua: Vilanelle. Éneklő dr. Perl Ottóné Halász Adél úrhölgy. 2-ik sz. szakasz: 1. a) Halévy: „Zsidónő“ operából b) Meyerbeer: „Proféta“ operából, énekel Vikol Rózsika urhölgy. 2. Költemények. Farkas Imre úr. 3. a) Wolfram dala (Esti csillag) Tanhárszertől. b) Angol dal. Balfétől. Éneklő: Ladislai József úr. 4. a) Chopin: B-

moll. Scherzo. b) Liszt: E dur. Rhapsódia. Zongorán előadta: Rozenfeld Aladár úr. 5. Meyerbeer: „Gevelem ária“ Ördög Róbertből Éneklő dr. Perl Ottóné Halász Adél urhölgy. A estély tiszta jövedelme a Brassai-siremlék javára ezerszáztizennyolc korona.

— **A városi járvány** az unitárius kollégiumot is egy pár esetben meglátogatta volt, de minden komolyabb következmény nélkül. Tanulóink egészségi állapota teljesen kielégítő.

— **„A kolozsvári izraelita felolvasó-egylet“** január 23-iki estélyén Boros Gy. dr. felolvasást a „Zsidók és keresztények viszonyáról Amerikában“ tartott. A felolvasót dr. Eisler rabbi üdvözölte néhány lelkes szóval, megemlékezvén arról, hogy im nyugat felől jön a lelki világosság, Amerika szabad földjéről triss, éltető szellem áradóik felénk. Majd Boros tanár a nála megszkott közvetlenséggel, fesztelen modorban vázolta azt az igazán testvéries viszonyt, mely Amerika megannyi különféle felekezete között uralkodik. Élénk figyelemmel hallgatta a közönség Fleischer bostoni rabbi idézeteit, kinek egyik másik kijelentése, minha unitárius lelkész ajkáról hangzott volna. Általános érdeklődést keltettek Boros tanár fejtegetései melyekben az unitárius és modern zsidó gondolkodás közt párhuzamot vonván, kimutatta a közös alapot, melyen e két felfogás egymáshoz közeledhetik. A viharos éljenzés és taps, az elnöklő rabbi halás elismerése és a szóbeli üdvözlések, mikből sűrűn kijutott felolvasónak, tanusítják, hogy kényes témáját sikeresen oldotta meg és, hogy megpendített eszméi fogékony lelkekre is találtak.

Dr. Spinoza.

E sorokkal kapcsolatban értesítjük olvasóinkat, hogy a felolvasás: „Az unitáriusok és zsidók érintkezései Amerikában“ önálló füzetben megjelent és 20 fillérről a szerkesztőségénél kapható. 10) példára 15 korona.

— **Derzsi József** a kolozsvári egyh. község volt lelkésze és unitárius főgymn. tanár és 23-án reggeli 4 órakor védkimerülésben az Udvarhelymezei közkörházban elhunyt. Hon. Karcsonfalván született 1842. jun. 5-én.

A halál egy szép reményekre jogosító, de küzdelmes életnek vetett véget

— **Derzsi József temetése.** A „Székely-Udvarhely“ írja: folyó hó 23-én kísérték utolsó útjára Derzsi József kolozsvári volt unitárius papot és főgimnáziumi tanárt városunkban, a vármegyei köz-órház halottas házából. A temetés nagy részvét mellett folyt le s az elhunyt legközelebbi családtagjain kívül, közéletünk kitűnőségei közül is többen megjelentek azon. Sajnos — valószínűleg az értesítés késedelmezése folytán — a vármegyei unitárius lelkészek és világi-előkelőségek, nem jelentek meg olyan számban, mint a milyent az unitárius egyház e hajdan jeles, kimagasló alakja megérdemelt volna. A temetést megelőzőleg 24 órával, a közkórház halottas házában díszes ravatalt állított Persián János helybeli első temetkezési intézete s a nagytehetségű férfi hajdani multját tekintve is — egyéniségének megfelelő nemes egyszerűséggel — előkelő csinnal állította ki a temetkezés szükségleteit; részben a közadakozásból, nemes szívű emberbarátoktól összegyűjtött — mérsékelt díjért, másrészt pedig Persián nagylelkűségéből — díjmentesen. Vajda Ferenc ev. ref. pap „színtén dítja“ an engedélyezett nyugvóhelyet az ev. ref. temető kert külső baloldali részében. A temetés d. u. 3 órakor a helybeli összes templomok tornyából megszólalt harangok bús zenéje mellett történt. Az egyházi szertartást Váry Albert kénos-udvarhelyi unitárius pap végezte, aki emelkedett szellemű imát mondott a ravatalnál, hol az elhunyt életét és érdemeit is méltatta. Azután a mélyen meghatott halottas menet hosszú sorától kisérve, négylovas gyászkocsin érkezett nyugvóhelyére a megboldogult. A sírnál jó negyed óras beszédet mondott Váry; az arany és a kis fillér elméletéből véve tartalmas, megható szavait. Ezután leeresztették cserefakoporsóját s a családtagok és mélyen meghatott közönség könnyei kíséretében behantolták Derzsi József tetemét. Nyugodjék békevé! Hajdani emléke legyen maradandó tanítványai szívében!

— **Felső-Rákoson** Varga Déncs lelkész az iskolás növendékek egyesületét megalakította. Már négyszer gyűlést is tartottak. Szerdánként d. u. 2—3 ig ezután is gyüleseznek, mivel e nap heti vásárnap lévén, nincs iskolázás. Az egyletnek csak iskolás növendékek lehetnek tagjai, az 1—6 osztályig és az ismétlő iskolások is. Vannak mindenütt olyan gyermekek több és kevesebb számban, a kik be sem iratkoztak. Ezeket édesgeti, csalogatja az ember az iskolába az örvendetes egyleti munkálkodások által. Tagnak azonban mindenik önként jelentkezik. Természetes, hogy először egy lelkesen magyarázó beszédben felhívatik a gyermekek figyelmé. Tagsági díj egész évre minden gyermektől 6 fillér. (hol kevesebb az iskolás gyermek, ott több.) A begyűlt pénzből gyermek lapot rendelnek és jártnak. Megrendelték az „Én Ujságom“ és „Kis Világ“ cz. lapot. Ez a két gyermeklap az újévtől kezdve járni fog és együttesen is, de rendre külön-külön is olvasni fogják, a mire két lapkezelőnek kell vigyázni és nekik kell az egylet vezetőjének leszámolni. Nem iskolás gyermek a lapot nem olvashatja. Nem lehet az egyletnek tagja, ki komoly megintés, dorgálás után is káromkodik, szivarozik, lop, vagy a ki vacsora után az utcán jár, társaival tekerreg stb. Így lesz aztán az egylet a jó gyermekek egyletévé, mert a rosszak kiválnak. Az a nagy fontossága van az egyletnek, hogy itt a gyermekeket lehet fegyelmezni, rendszabályozni: míg azt nem lehet tenni, hogy az iskolából kiltassák, csak a végső esetben. Itt ugyszolva egymásra felügyelnek, felvigyáznak és egyik a más ellenőrizik. Ki sem lehet mondani mekkora örömmel alakultak egyesüjetté az itteni iskolás gyermekek. Mostan már 125—135 tagja van az egyletnek és még mindég jelentkeznek. Kissebbeknek és nagyobbaknak való tanulságos meséket, a jó magáviselethez tartozó elbeszéléseket, lelkesítő példákat olvasnak föl. Az eredmény reményen felül való. A miniszter úr Önagyméltósága „Ifjusági egyesületek“ alakítását — az

iskolából kikerült fiukból — elrendelte: Ez helyes is! Csak az iskolás növendékek egylete ezt meg kell előzze, mert itt is van fájdalom javítani és ellenőrizni való. Innen aztán amabba könnyüszereleg mehetnek át a gyermekek az ifjak közé — az „ifjusági egyesületbe.“

—r—

**Szavazzunk!** Az unitárius Közlöny olvasóit fölhívjuk, szavazzanak erre a 2 kérdésre: 1 Melyik 12 eseményt tartja legnevezetesebbnek a magyar unitárius egyház történelmében? 2 Melyik 12 nem élő unitárius tett legtöbb szolgálatot az egyháznak? Minden szavazó indokolja szavazatát egy-két szóban. A szavazatok április 1-ig küldendők be. Kérünk mindenkit, érdeklődjék egyházunk multja iránt. A beérkezett szavazatokat a D. F. E. irodalmi bizottsága fogja számba venni. Az eredményről olvasóinkat értesíteni fogjuk.

— **Az udvarhely-megyei gazd. egyesület** ingyenes előadásokat, felolvasásokat rendez a tél folyamán egyes

községekb. Ilyen volt közelebb. jan. 24-én Hom.-Karácsonyfalván is a szép és hatalmas községhez nagy termében, melyet a hallgatóság egészen megtöltött. Serl Jenő m. kir. állatorvos a metelykorról értekezett, Demeter Dénes lelkész a szövetkezetekről és a biztosításokról. A figyelmes hallgató közönség lelkes éljennel jutalmazta az előadókat.

— **Az egyesült államokban** föltűnő emelkedést mutat a róm. katolikusok száma, de ennek a magyarázata kizárólag abban keresendő, hogy Olasz-, Spanyol-, Francia-, Irországiok róm. kath. lakossága özőnlük az új világ felé. De a pápás katholicizmusnak ebben nem nagy öröme telik, mivel az Egyesült államok „szabadabb levegőjében teljesen kivetkőznek európai gondolkodásukból. A pápai és püspöki egyeduralom ott nem kedvelt dolog, s az amerikai katholicismus épen olyan távol áll ősetől mint az amerikai angol a britt szigetlakójától, kit lenéz és elmaradottnak tart.

## EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

**A Budapesti Dávid Ferencz-Egyesület** hangversennyel egybekötött táncestetélyt rendez f. év február 11-én (csütörtökön) a Tisztviselő Egzesület dísztermében, VIII. Eszterházy-u. 4 sz.) „Művészet és Természet“ czímen szabad előadást tart Vészi József, orsz. képviselő.

**A Dávid Ferencz Egylet házi-Estélye** Márczius 5-én fog megtartatni a New-York szálló termceiben A rendezőbizottság védnökül megnyerte: Ferencz Józsefne, Haller Rezsőné, Pákey Lajosné, Zsákó Istvánné, Weress Sándorné urnőket; Csongvay Lajos, Fekete Gábor, Gál Jenő, Gothárd Sándor, Klobuchar tábornok, Molnár Sándor, Székely Ferencz urakat. Az egyleti tagok és a mulatni szerető közönség figyelmét fölhívjuk az Estélyre.

**A Dávid F. Egylet** udvarhelyi köre f. hó 24-én a hom.-szt.-páli áll iskola nagytermében anyagi és erkölcsi tekintetben egyaránt jól sikerült háziestetélyt rendezett. A koncerttel egybekötött házi estetély védnökei vargyasi

Daniel Lajos egyh. kör. f. ü. gondnok, Dr. Heltai Ferencz orsz. képviselő, Kiss György; Sándor eszperes és Szabady Tivadar járási főszolgabíró voltak, kiknek és a buzgó rendezőknek köszönhetni a szép sikert. A koncertet Ajtay János vezetése alatti homoród-vidéki vegyes dalkör szép énekszámra nyitotta meg, mely után Vári Albert kénos-udvarhelyi lelkész „A jótékonyság anygalai“ czímen tartott felolvasást, melyben a szeretet munkáit vázolta meghatóan. Úrmösi Károlyné Vörösmarty M. „Szép Honkáját szavalta mély érzéssel, Úrmössi Károly pedig énekszólót énekelt, cimbalom kísérettel, míg Gálfi Ákos tanítójelölt humoros monologjával nagy derűtséget szerzett. A közöket és a bezárót szintén a dalkör énekei töltötték ki. Koncert után jó kedvű, fesztelen táncmuláság volt hajnalhasadásig. Csak dicséretet mondhatok e házi-estetélyről s ha még hozzá ve-

szem, hogy az udvarhelyi templomért mulatott, élvezett a Homoród mente a D. F. Egl. aegise alatt — kiállítottam a kitünő bizonyítványt az es-télyről.

—i—s—

**A Dávid Ferencz-Egylet** február 7-én felolvasó gyűlést tart Kolozsvárt Felolvas: Pálfi Márton tanár „irodalmi divatokról“, dr. Boros György: Miss Sullivan a siket-néma-vak leány tanítójáról Az utóbbi abból az alkalomból hogy a Vasárnapi Ujság közli a siket-néma-vak leány önéletrajzát. Pap Domokos ifju költőtől egy költeményt szavaz Kántor Margit kisasszony. Enekel a papnev int.dalköre. Egyletünk tagjait kériük jelenjenek meg.

**Az egylet pénztárába** 1903. decz. 23 tól 1904 jan. 24-ig rendes tagsági díjat fizettek: Unitárius egyházközség Szovát 901—903-ra, Antonya Mihály 903-ra, Borbély Sándor Vác, Fekete Dénes Kolozsvár 903-ra, Kozma Pál Kolozs, Fekete Benjámín Székelyudvarhely, Nagy Elemér Pécska 904-re, Durugy Ferenc Szászsebes 903-ra, Iszlai Gábor Kakasszék 903—904-re, Puchmann József Szigetvár 903—904-re Székely Mózes Déva, Varga Ödön Zilah 903-ra, Barabás Sándor Alvincz 902—903-ra, Zsigmond Elek Kőkös 903-ra, Rösner Valéria Nagybánya 904-re, Gyöngyösi Lajos Tasnád 905—906-ra, Mózes András Temesvár 903—904-re, Halmágyi Károly Tordatur 97—901-re, Domokos Ferenc Felsőtömös, Dosa Aladárné Szászrégen, Csegezy Márton Bethlen, Bedő Dániel Kolozsvár, L. Berde István Szolnok 904-re, Bedő Sándor Segesvár 903—904-re, Lőrincz Mózes Csikszépviz 902—903-ra, Dr. Vernes István Erzsébetváros 904-re, Puskás Lajosné Kolozsvár 903—904 re, Szabó Lajosné Brassó 903-ra, Hege-düs Mihály Prázmár, Székely Andor Pásztó, Bardocz Gyula Szászváros, Simó Lidia Kissolyos 904-re, Gálfi Zsigmond Mészkö 903-ra, Vadász Ilona Csekefalva 904-re, Kiss Irén, Kiss Jo-lán Erzsébetfalva 903-ra, Szánthó Gvörgy, Raffay Zsigmond Verespatak

903—904-re, Csiky Károly Kolozsvár 904-re, Kovács Dénes Zilah 902-re, özv, Szentiványi Károlyné Baróth 903-ra, Nagy György Kolozsvár 904-re.

Előfizetői díjat fizettek: Siposs József Orsova, Komjátszegi Pál Ar-Rákos 903-ra, Weress Ferencz Torda 904 re, Barabás Károly Árkos 903-ra, Kiss József 903—904-re, Gerjovits József Somberek 904-re, Szász Ferencz Kolozsbors 900-ra, Szabó Lajos Me-gyes, Dr. Jancsó Ödönné Marosujvár, Sándor Jenő Kolozsvár, Lőrinczy Dénes Lugos Ifjusági Olvasó-Egylet Székelykeresztúr, Barabás Dénes Paks, Májay Béla Budapest 904 re. Bedő La-jos Dobroc 903-ra, Dr Nádudvari De-zsóné Dezna 99—902-re, Sebes Pál, Perczel Ferenczné, Perczel Ferencz, Perczel Flóra, özv. Kozma Ferenczné Budapest, Koronki János Sóvárád, Módész Endre Nagysomkut, Székely Sándor Kolozsvár, Csongvay Géza Ma-rosilye 904-re, Kisgyörgy Sámuel Nagy-sármás 900—902-re, Incze Lajos Ákos-falva 903—905-re, Máté Lajos Kövend 902-re, Unitárius Egyházközség, Cs. Hegyesi István Füzesgyarmat 904-re, Sikó Áron Lippa 903—904-re, Szöllösy Etele, Raätz Albert Brassó, Örmössy József Nagysajó. özv. Pál Andrásné Kolozsvár, Szénásy Ferenczné Dézs, Dr. Kozma László Kolozsvár 904-re, Godra Mózes Máv falva 903-ra, id. Da-niel Gábor Budapest 903—904-re.

Az aranyos-tordaköri f. e. pénztárába fizettek: Törös János, özv. Darkó Mihályné, özv. Dávid Istvánné Torda, Gál Lajos Kövend, Máté Sándor Bá-gyon 903-ra, Székely András Alsójára 902—904-ra Csegezy Mihály (alapítói díjban 20 kor,) Csegezy Mihályné Torda 903—904-re

Az Unitárius Közlöny céljaira aján-dékozott Br. P. Horváth Kálmán el-nök ur 50 kor.; a Nők Világára Bar-docz Gyula ur Szászváros 2 kor. Simó Lidia hissolymos 1 kor. Fogadják az egylet köszönetét.

Kolozsvár. 1904. jan. 24-én

Gálfi Lőrincz,  
pénztárnok.